

CONSILIUL ORĂŞENESC
TELENEŞTI

PRIMĂRIA ORAŞULUI
TELENEŞTI

INSTITUTUL DE
DEZVOLTARE URBANĂ

PROIECT

STRATEGIA DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A ORAŞULUI TELENEŞTI PENTRU PERIOADA 2012-2016

Document actualizat cu suportul PNUD - Moldova
în cadrul Proiectului „Sprijin APL din comunităţile ţintă pentru a elabora / actualiza Strategiile de dezvoltare socio-economică în manieră participativă bazate pe DO şi EG”

Teleneşti, 2011

AUTORI

UNITATEA SPECIALIZATĂ PENTRU PLANIFICARE STRATEGICĂ

1. Victor Bogdan – viceprimarul or. Telenești, președinte
2. Nicolae Nastas – secretar al Consiliului orășenesc, vicepreședinte
3. Olga Chilari – specialist pentru problemele tineret și sport
4. Tatiana Ceorescu – specialist pentru planificare
5. Mihai Zară – specialist pentru reglementarea regimului funciar
6. Dionisie Casian – asistent social
7. Viorica Tăietu – contabil șef.

CONSILIUL PARTICIPATIV LOCAL

1. Victor Bogdan – viceprimarul or. Telenești, președinte
2. Nicolae Nastas – secretar al Consiliului orășenesc
3. Olga Chilari – specialist pentru problemele tineret și sport
4. Dionisie Casian – asistent social
5. Viorica Tăietu – contabil șef.
6. Victoria Vicol – consilier orășenesc, Directorul Centrului de Reintegrare socială a Tinerilor
7. Mihail Târsână – președintele organizației veteranilor de război și muncă
8. Vasile Țurcan – preot, paroh al Bisericii Sfântul Proroc Ilie
9. Viorel Taran – reprezentant al Bisericii Evanghelist Baptiste
10. Veaceslav Nastas – reprezentant al ONG „Ochiul Infinitului”
11. Andrei Gavrița – președintele ONG „Consiliul Local al Tinerilor din or. Telenești”
12. Vera Balmuș – președintele Asociației orbilor din r. Telenești
13. Angela Popa – întreprinzător, mamă cu mulți copii.
14. Tudor Roșca – consilier orășenesc Șeful Inspecției ecologice raionale
15. Aliona Nastas – Șefa Secției Medicină de Familie a Centrului Medicilor de Familie din or. Telenești.

ECHIPA DE CONSULTANȚI AI IDU

1. Veaceslav Bulat – coordonatorul proiectului
2. Stela Marandici - Expert în administrația publică locală
3. Natalia Sava - Expert în administrația publică locală

Cuprins:

INTRODUCERE	4
1 NECESITĂȚI ȘI PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE	5
2 CADRUL GENERAL AL STRATEGIEI	9
2.1 VIZIUNEA DEZVOLTĂRII ORAȘULUI ÎN PERIOADA 2012-2016	9
2.2 PRINCIPILE STRATEGIEI	10
2.3 OBIECTIVE STRATEGICE	10
3 CADRUL OPERAȚIONAL AL STRATEGIEI	11
3.1 CADRUL GENERAL	11
3.2 OBIECTIVE STRATEGICE ȘI PROGRAME DE DEZVOLTARE	11
4 IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA STRATEGIEI	13
4.1 ETAPE DE IMPLEMENTARE	13
4.2 CADRUL INSTITUȚIONAL AL MONITORIZĂRII ȘI EVALUĂRII	14
4.3 RAPORTAREA ȘI INDICATORII DE PERFORMANȚĂ	15
5 PLANUL DE ACȚIUNI	18
5.1 OBIECTIV STRATEGIC 1. SERVICII ACCESIBILE ȘI DE CALITATE	18
5.2 OBIECTIV STRATEGIC 2. CALITATE DE LOCUIRE DECENTĂ PENTRU TOȚI	20
5.3 OBIECTIV STRATEGIC 3. ACTIVITATE ECONOMICĂ COMPETITIVĂ	21
5.4 OBIECTIV STRATEGIC 4. UN MEDIU NATURAL SĂNĂTOS	22
5.5 OBIECTIV STRATEGIC 5. GESTIONAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR DISPONIBILE	23
5.6 OBIECTIV STRATEGIC 6. BUNĂ GUVERNARE ȘI MANAGEMENT EFECTIV	24
5.7 RISCURI ȘI IMPEDIMENTE DE IMPLEMENTARE	26

Introducere

Strategia de dezvoltare socio-economică a orașului Telenești pentru perioada 2012-2016 reprezintă un document complex actualizat în cadrul proiectului „Sprijin APL din comunitățile țintă pentru a elabora / actualiza Strategiile de dezvoltare socio-economică în manieră participativă bazate pe drepturile omului și egalitate de gen”.

Proiectul este implementat în 70 localități din Republica Moldova și este sprijinit de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Scopul proiectului este: (i) promovarea principiilor Dezvoltării Durabile la nivel local, a drepturilor omului și egalității de gen; (ii) consolidarea capacităților beneficiarilor în Planificarea Participativă pentru Dezvoltarea Durabilă; (iii) asistarea localităților partenere în elaborarea Strategiilor de dezvoltare pentru perioada 2012-2016; (iv) promovarea unei guvernări locale eficiente și responsabile și a unui proces decizional participativ.

Strategia dezvoltării social economice a orașului Telenești este a doua etapă în cadrul realizării sarcinilor de lucru din cadrul proiectului. Strategia de dezvoltare are la bază auditul situației existente în oraș descrisă în Profilul dezvoltării socio-economice. Prin conținutul său Profilul dezvoltării socio-economice evidențiază situația curentă de dezvoltare a localității și se referă la diagnosticarea stării actuale a potențialului socio-uman și grupurilor de persoane vulnerabile, dezvoltării economice locale, a resurselor naturale, a prevenirii situațiilor de urgență, situației demografice, instituțiilor infrastructurii sociale și de afaceri precum și a capacității autorităților publice locale și structurilor societății civile în influențarea procesului de dezvoltare locală.

Strategia a fost elaborată prin utilizarea principalelor surse de informare privind practicile internaționale aplicabile și a metodologiilor care stau la baza formulării programelor în domeniul managementului urban, utilizând terminologia acceptată în mediile profesionale ale planificării urbane. **Scopul general al Strategiei de dezvoltare pentru perioada următorilor 5 ani decurge din rolul pe care administrația publică locală îl poate juca la nivelul gestiunii orașului, acela de a coordona toate acțiunile publice și private inițiate în dezvoltarea acestuia.** În acest sens, documentul propune un ansamblu complex de programe, acțiuni și proiecte ce pornesc de la o viziune acceptată și de la obiectivele strategice derivate din această viziune.

Elaborarea Profilul dezvoltării socio-economice a fost realizată de către membrii Unității Specializate pentru Planificare Strategică și ai Consiliului Participativ Local, create la etapa de demarare a proiectului cu asistența consultanților Institutului de Dezvoltare Urbană în cadrul Atelierului de Planificare Strategică care s-a realizat în perioada 17-19 noiembrie 2011

Prezentul document este în corelare cu Planul Strategic de Dezvoltare a orașului pentru perioada 2005-2010, este versiunea actualizată a acestui document și include prevederi relevante localității ale programelor regionale și naționale de dezvoltare. Strategia a fost concepută ca instrument de lucru a administrației locale privind proiectarea și realizarea managementului dezvoltării urbane în scopul creșterii eficacității intervențiilor actorilor principali ai procesul dezvoltării locale. Fiind un document flexibil în procesul implementării strategia va fi adaptată noilor oportunități de dezvoltare precum și prevederilor programelor naționale și regionale de dezvoltare.

1 Necesități și priorități de dezvoltare

Orașul Telenesti centrul administrativ al raionului Telenești, este situat în partea centrală a republicii, pe malul drept al râului Ciulucul Mic, la 93 km de Chișinău, pe traseul Chișinău-Bălți și la 30 km de calea ferată Călărași. Telenești este unul din cele mai vechi localități din Moldova. Din punct de vedere administrativ în componența orașului sunt incluse 2 sate: Mihalașa și Mihalașa Nouă.

Datorită amplasării sale avantajoase, la hotarul dintre codru și câmpie, Teleneștiul a cunoscut o dezvoltare vădită devenind la sf. sec. XVIII un important centru comercial (târg) al Moldovei. În anul 1940 Telenești primește statutul de centru raional.

Teleneștiul este cunoscut prin comunitatea evreiască numeroasă. În perioada postbelică, Teleneștiul a fost unica localitate din Basarabia, cu excepția Chișinăului, în care a activat o sinagogă. De Telenești sunt legate nume de rezonanță în Republica Moldova, precum muzicianul Valeriu Găină, conducător artistic al formației rock „Kruiz”, juristul Boris Druță, autor al unei cărți despre comunitatea evreiască din partea locului, regretatul Gheorghe Bârcă, autorul volumului de proză umoristică „După însurătoare”, fizicianul Mendel Șapocinikov și alții. În ultimele decenii ale secolului XX, orașul a degradat aproape fulgerător: comunitatea evreiască a părăsit orașul, principalele întreprinderi din localitate și-au încetat activitatea, infrastructura a rămas lipsită de surse de întreținere respectiv calitatea prestării serviciilor publice a scăzut considerabil.

Din punct de vedere al **amplasării teritoriale regionale** orașul se află în zona de influență a orașelor mai mari, în primul rând al orașelor Bălți și Orhei, aflate în vecinătate. Este puternică, de asemenea, și influența capitalei țării – a orașului Chișinău, mai ales în ceea ce privește procesele migraționale ale tineretului în legătură cu continuarea studiilor sau căutarea unui loc de muncă. La rândul său, Teleneștiul exercită o influență asupra localităților din imediata apropiere, orașul poate fi considerat centru al unei microregiuni preponderent rurale cu o populație de peste 30 mii locuitori.

Suprafața teritoriului orașului reprezintă un raion dificil din punct de vedere al construcției geomorfologice și geologice. Din punctul de vedere al verticalității teritoriul se află în limitele punctelor de înălțime 48 – 150 m (sistemul Baltic). Cea mai potrivită pentru construcții este partea de luncă a r. Ciuluc și coasta ei de est. Celelalte suprafețe sunt caracterizate de activitatea intensivă de alunecări de pământ. Lunca r. Ciuluc în perioada puhoaielor de primăvară deseori inundă circa 0,12% din teritoriul orașului.

Amenajarea și dezvoltarea urbanistică a orașului în ultimii 50 ani a fost influențată de două perioade de schimbări urbane care s-au produs și care au afectat în general toate orașele din Republica Moldova.

Prima perioadă, specifică anilor ‘50-‘80 ai secolului XX, s-a caracterizat prin expansiunea accelerată a zonelor de locuit etajate în intravilan, ca urmare a dezvoltării economice, dar care a avut un impact negativ în planul designului urban, al condițiilor de locuit, culturii comunitare și mediului ambiant. În această perioadă dezvoltarea urbană a fost determinată de redefinirea regulilor de arhitectură urbană. Profund afectat de schimbările de concepție în construcțiile civile uniformizante din anii ‘50-‘80 (blocuri de locuit) orașul și-a pierdut din tradițiile arhitectonice individualizate pentru o așezare comercială.

Cea de-a doua perioadă s-a declanșat după anii '90 ai secolului XX și se caracterizează prin amplificarea problemelor sociale ce au apărut ca urmare a transformărilor economice și sociale din societate ce a condiționat stoparea construcțiilor etajate, construcția unui număr limitat de case individuale de locuit, creșterea numărului de construcții comerciale necoordonate cu Planul Urbanistic, stoparea dezvoltării infrastructurii.

Potențialul Uman. La 01.01.2011 populația orașului Telenești constituia 8498 locuitori dintre care 4104 bărbați și 4394 femei. Raportul după gen a populației localității este de 48,29 % bărbați la 51,71 % femei. Conform datelor statistice analizate în decursul ultimilor 5 ani (2007-2011) putem depista o fluctuație a raportului dintre bărbați și femei cu tendință de descreștere. Ponderea cea mai mare în orașul Telenești o dețin persoanele cu vârsta cuprinsă între 18 – 60 ani - 70,9%. Componenta etnică a localității este constituită preponderent din moldoveni/români – 91,20%, minoritățile etnice deținând doar 8,80% (322 persoane de naționalitate rusă, 205 persoane de naționalitate ucraineană, 116 romi și 3 bulgari). La începutul anului 2011, structura după vârste a populației se prezintă ca una favorabilă, deoarece cele mai reprezentative grupe de vârstă constituie populația aptă de muncă.

Cele mai importante probleme pe acest domeniu sunt: (1) insuficiența locurilor de muncă în oraș; (2) ponderea mică a cadrelor tinere; (3) numărul mare de populație inactivă; (4) emigrația populației.

Categorii de persoane vulnerabile. Cea mai mare categorie a grupurilor vulnerabile o reprezintă populația săracă. Ponderea acestui grup în totalul populației este de 76,5%. Datele analizate arată că femeile sunt mai afectate de sărăcie în comparație cu bărbații, și anume 43,8% femei, 32,8% bărbați și 23,4% copii. Din 3059 de familii existente în oraș 2158 sunt familii sărace, în conformitate cu Direcția de Asistență Socială și 62 familii cu mai mult de 4 copii. Din discuțiile la focus-grupuri s-a stabilit că rata înaltă al sărăciei este datorată nivelului mic a salariilor, lipsa locurilor de muncă și faptul că multe persoane sunt angajate în sectorul agricol, iar veniturile obținute în acest sector sunt joase. Cel mai mult sunt afectate gospodăriile cu mulți copii, și șomeri pe termen lung. Situația financiară dificilă a acestui grup de persoane influențează negativ accesul la serviciile de sănătate și educație. Lipsa banilor nu permite procurarea medicamentelor a rechizitelor școlare, precum și a altor lucruri necesare, iar riscul îmbolnăvirii este mai ridicat.

Numărul persoanelor cu dizabilități pentru anul 2011 în orașul Telenești se estimează la 1250 persoane, ceea ce reprezintă 14,7% din numărul total al populației, pe când 120 din ei sunt copii. În afară de tratament și îngrijire specială, ele mai au nevoie și de o tratare echitabilă și incluziune în viața socială. Din discuțiile la focus-grupuri a reieșit că aceste persoane întâmpină dificultăți la angajarea în câmpul muncii, sunt limitați la anumite servicii sociale, cu toate că acest lucru este incorect.

Cele mai importante probleme pe acest domeniu sunt: (1) salariile mici condiționează fluctuația cadrelor; (2) numărul insuficient al medicilor calificați; (3) numărul mare al populației sărace; (4) numărul mare de persoane cu dizabilități; (5) scăderea nivelului de trai a populației.

Orașul are o **economie** relativ slab dezvoltată și diversificată orientată spre sectorul agricol. La 01.01.2011 în or. Telenești activau 68 agenți economici din totalul de peste 120 întreprinderi înregistrate, dintre care în domeniul construcțiilor 11 întreprinderi, în comerț 32, 2 întreprinderi în domeniul transporturilor, 3 agricultură și silvicultură, 3 în domeniul sănătăți și 17 în alte tipuri de servicii (sănătate, învățământ, aprovizionare cu apă potabilă, salubritate, servicii de intermediere financiară și tranzacții imobiliare). Numărul mediu de angajați în aceste

întreprinderi este de circa 1400 angajați dintre care cei mai mulți sunt în sectorul prestării serviciilor – 40%, urmați de comerț – 20% și agricultură. Sectorul industrial asigură doar 6% din volumul industriei pe raion. Orașul nu dispune de cale ferată – cea mai apropiată stație se află la 32 km, stația Călărași.

Există un număr restrâns de instituții financiare - filialele 4 bănci comerciale care oferă o gamă restrânsă de servicii. Infrastructură de consultanță subdezvoltată. Activitatea economică este o activitate de interes personal. Deservirea populației este asigurată de 120 unități de comerț cu amănuntul (majorat organizate de deținătorii de patente), o piață și 6 unități de alimentație publică (situate preponderent în partea centrală și de nord a orașului). În oraș nu există o instituție de cazare publică de tip hotel sau motel. Respectiv vizitatorii orașului sunt nevoiți să se cazeze la Orhei sau Chișinău. Majoritatea angajaților activează în domeniul public, prestând servicii publice. În anul 2010 în acest domeniu activau 3290 de angajați, urmat de sectorul agricol, silvicultură în care activa 1172. Salariile ce mai mari se plătesc în domeniul privat - alimentație publică, activități financiare și de tranzacționare a imobilului, dar și în unele instituții ale sectorului public salariile sunt comparabile.

Cele mai importante probleme în domeniul economic sunt: (i) număr relativ redus de locuri de muncă; (ii) subdezvoltarea industrială; (iii) degradarea spațiilor de producție și lipsa resurselor necesare pentru restabilirea lor; (iv) mecanisme, capacități și fonduri publice insuficiente de susținere economiei locale; (v) infrastructură de afaceri nedezvoltată.

Accesul la servicii (apă, canalizare, încălzire, electricitate, telefonie, TV) este mai dezvoltat pentru apartamentele de la blocurile locative, comparativ cu casele individuale. Sistemul de apeduct și canalizare este puțin dezvoltat, sistemul de încălzire centralizat este distrus. Celelalte servicii sunt asigurate la nivel satisfăcător. Gospodăria rurală tradițională, nu și-a epuizat însemnătatea, atât din punct de vedere estetic, cât și economic și este o caracteristică esențială a orașului mulți din locuitori asociind-ul cu un sat mare. În lipsa de resurse la nivelul orașului nu există o politică privind dezvoltarea fondului de locuințe.

Sistemul de educație al orașului este format din două instituții preșcolare cu 341 copii, o școală polivalentă cu 169 copii, o școală auxiliară în care studiază 101 copii, un gimnaziu în care își fac studiile 622 elevi și liceul „Lucian Blaga” cu 241 elevi. Cele două grădinițe din Telenești sunt frecventate de un număr de 341 copii și cu 8% mai mult decât în anul 2006. La cele două instituții preșcolare activează 25 de cadre didactice, iar limba de predare este limba română. O însemnătate regională o au Liceul Teoretic „Lucian Blaga”, Școala Profesională Polivalentă și Școala Internat auxiliară. În condițiile actuale, când finanțarea bugetară a instituțiilor de stat nu satisface cerințele de întreținere a lor, iar lipsa salariilor stabile a populației nu asigură achitarea întreținerii copiilor, funcționarea instituțiilor preșcolare considerabil s-a redus. Problemele principale ale sistemului educațional sunt: sediile instituțiilor educaționale necesită reparații (unele capitale), sălile de clasă dispun de mobilier și echipament vechi. De asemenea, sunt lipsă materialele și suporturi informaționale pentru desfășurarea procesului instructiv-educativ.

Instituțiile culturale de care dispune orașul Telenești sunt Centru de cultură, biblioteca raională, școala de muzică „Barbu Lăutaru”, școala de arte plastice. Ca și în cazul instituțiilor educaționale necesită investiții în reparații și dotări tehnice și de mobilier. Centrul de Cultură necesită a fi gazificat.

Asistența medicală specializată este acordată de către Secția consultativă a Spitalului Raional. Populația orașului beneficiază de asistența medicală de staționar acordată prin intermediul Spitalului Raional Telenești și centrului de sănătate publică. Problemele principale în domeniul sănătății sunt starea relativ nesatisfăcătoare a sediilor instituțiilor medicale, lipsa și învechirea

echipamentului medical și a utilajelor tehnice. Cea mai importantă problemă este diminuarea numărului de specialiști. Micșorarea esențială a numărului cadrelor medicale se datorează nivelului mic a salariilor, mulți dintre ei fiind nevoiți să se orienteze spre alte domenii, sau chiar să plece peste hotare.

În orașul Telenești un număr de 6647 persoane dispun de asigurări de sănătate în anul 2011. Totodată, 1881 persoane nu au asigurări de sănătate, principalele cauze fiind lipsa locului de muncă legal unde s-ar elibera obligatoriu asigurarea de sănătate, lipsa resurselor financiare din cauza sărăciei, aflarea permanentă a persoanelor la muncă peste hotarele țării. Din categoria persoanelor fără asigurare medicală fac parte 389 persoane sărace, dintre care romi 67. Cauzele principale ale acestei situații sunt indiferență față de problemele de sănătate, necunoașterea beneficiilor de care pot dispune, lipsa informației despre serviciile medicale gratuite și lipsa resurselor pentru procurarea polițelor de asigurare în medicină nefiind informați despre consecințele posibile.

Rețeaua de transport a orașului Telenești este reprezentată prin transportul auto, care este principalul mijloc de legătură internațional, republican și local. Orașul nu dispune de cale ferată, aeroport și rețele de transport fluvial. Lungimea totală a drumurilor din localitate este de 57,3 km, dintre care 25 km sunt asfaltate și 32,1 km sunt în variantă albă sau drum de țară. În același timp, lungimea străzilor principale și arterelor principale de circulație constituie 11,6 km, coeficientul densității rețelei de transport constituie 2,28 km/km². Serviciile de transport sunt asigurate de 2 companii specializate. Calitatea prestării serviciilor este satisfăcătoare.

În lipsa unor mari poluatori industriali **starea mediului ambiant** în oraș este satisfăcătoare. Necesitățile principale în acest domeniu se referă la extinderea spațiilor verzi, împădurirea terenurilor accidentate, amenajarea și salubritatea malurilor râului Ciuluc și protecția anti-inundații.

Capacitățile instituționale și funcționale de bază ale Consiliului orașenesc (angajarea cu factorii interesați, evaluarea situației curente și definirea viziunii și a misiunii, formularea politicilor și strategiilor, planificarea, gestionarea și executarea bugetului, monitorizarea și evaluarea) sunt apreciate cu calificativul „Mediu”. Pornind de la domeniile de activitate structura organizațională și funcțională a APL Telenești sunt acoperite cu structuri subordonate și personal necesar, inclusiv pentru asigurarea unui management adecvat prevenirii și lichidării situațiilor de urgență. Autoritățile publice locale au reușit în perioada ultimilor 3-4 ani să crească bugetul local de 1.5 ori și să implementeze peste 10 proiecte de dezvoltare a infrastructurii și de creștere a calității serviciilor publice. În oraș activează peste 20 structuri asociative din care mai mult de jumătate sunt active și se implică foarte activ în procesul decizional și de dezvoltare a localității.

2 Cadrul general al Strategiei

2.1 Viziunea dezvoltării oraşului în perioada 2012-2016

Viziunea de dezvoltare pe termen lung a oraşului Teleneşti este:

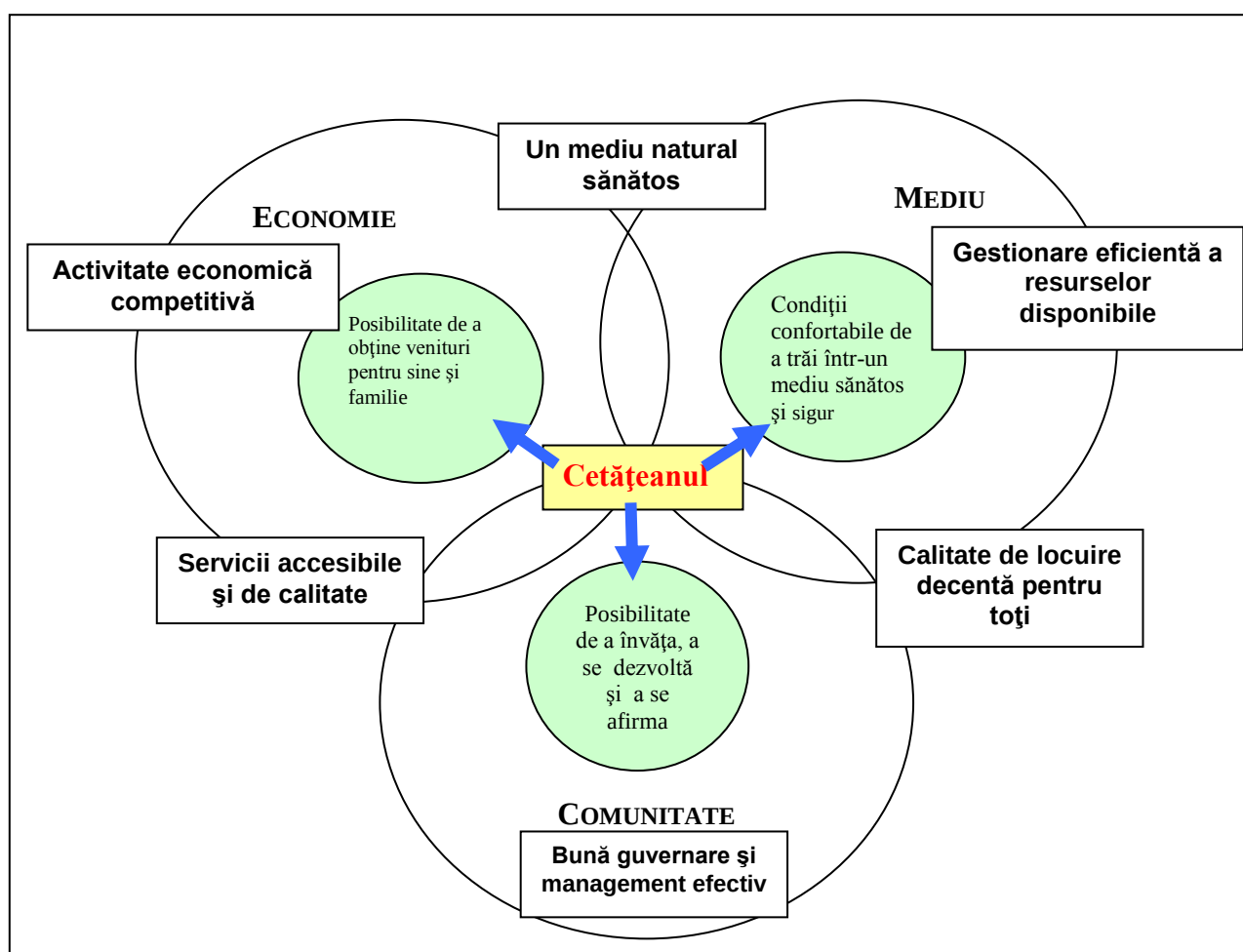
TELENEŞTI – ORAŞ COMOD, ATRACTIV PENTRU ACTIVITATE SOCIAL-ECONOMICĂ ŞI CONFORTABIL PENTRU TRAI.

Viziunea de dezvoltare include în sine combinaţia de elemente definitorii ale oraşului Teleneşti:

1. Comunitatea
2. Mediul de trai
3. Activitatea economică.

Viziunea pe termen lung a dezvoltării oraşului se axează pe principiile dezvoltării durabile, la baza căror stă relaţia dintre mediul economic, natural şi social. La intersecţia acestor medii stă cetăţeanul, pentru care este important ca localitatea să-i asigure condiţii confortabile de trai, un mediu comod pentru activitate şi oferirea posibilităţii pentru a se afirma.

Reieşind din aceste relaţii a fost construit sistemul viziunii, obiectivelor strategice şi priorităţilor de dezvoltare a oraşului.

Pentru fiecare din aceste componente Strategia de Dezvoltare cuprinde un șir de programe și proiecte care sunt orientate ca orașul Telenești să devină **un oraș european civilizat cu infrastructură bine dezvoltată, cu o populație bine educată și informată, cu o participare activă a acestora, cu o industrie dezvoltată, cu un mediu atractiv pentru dezvoltarea afacerilor și a activității economice în special pentru tinerii specialiști, cu condiții de trai pentru locuitorii orașului, un oraș ecologic curat cu zone de agrement.**

În realizarea acestei Strategii se mizează pe populația orașului care să devină activă și conștientă de necesitatea implicării în procesul de dezvoltare al comunității astfel încât orașul Telenești să devină un oraș cu care fiecare locuitor să se mândrească.

2.2 Principiile strategiei

În implementarea Strategiei de Dezvoltare, toți factorii dezvoltării trebuie să accepte și să recunoască câteva principii de bază ale procesului de dezvoltare:

1. Recunoașterea statutului de localitate urbană și contribuirea la consolidarea acestui statut ca mecanism strategic de îmbunătățire a standardelor de trai
2. Orientarea activității spre creșterea calității vieții
3. Atragerea și alocarea de resurse necesare pentru dezvoltarea urbană
4. Realizarea de parteneriate sector public – sector privat în procesul de dezvoltare
5. Acordarea Consiliului Local și Primăriei a rolului de lider al procesului de dezvoltare a orașului.

2.3 Obiective strategice

Obiectivele strategice ale orașului pentru realizarea Viziunii Strategice sunt:

Obiective strategice	Descriere
1. Servicii accesibile și de calitate	Acest Obiectiv vizează creșterea calității serviciilor de educație și celor medicale, realizarea activităților de prevenire excluderii sociale a persoanelor din grupurile vulnerabile. Serviciile accesibile vizează și diversificarea activităților culturale precum și îmbunătățirea condițiilor de deplasare.
2. Calitate de locuire decentă pentru toți	Obiectivul strategic 2. cuprinde acțiuni și proiecte de îmbunătățire a calității serviciilor de utilități publice, asigurarea accesului tuturor cetățenilor la utilități publice și creșterea nivelului de confort a locuințelor
3. Activitate economică competitivă	Acest Obiectiv strategic vizează crearea condițiilor adecvate pentru atragerea tinerilor specialiști în activitățile economice, dezvoltarea activităților de producție și îmbunătățirea calității serviciilor precum și modernizarea activităților agricole.
4. Un mediu natural sănătos	Acțiunile și proiectele pe acest obiectiv strategic se referă la diminuarea poluării mediului și îmbunătățirea stării mediului natural.
5. Gestionare eficientă a resurselor disponibile	Acest Obiectiv strategic include acțiuni de promovare a ofertei de terenuri pentru investiții în paralel cu reconstrucția și reprofilarea edificiilor existente nefolosite.
6. Bună guvernare și management efektiv	Ultimul Obiectiv strategic vizează aplicarea instrumentelor de management performant și bune practici de administrare bazate pe profesionalism și pregătire profesională înaltă a specialiștilor Primăriei în care un rol aparte îl va avea dezvoltarea relațiilor de colaborare și cooperare cu structurile societății civile și grupurile de interese

3 Cadrul operațional al Strategiei

3.1 Cadrul general

În Republica Moldova, începând cu anul 2010 a demarat reforma de descentralizare. Unul din obiectivele strategiei de descentralizare este asigurarea performanței în activitatea administrației publice locale. Performanța activității APL va avea ca mecanism de implementare bugetarea pe bază de performanță. Implementarea bugetării de performanță creează un cadru complex de relație între strategia de dezvoltare a orașului, resursele alocate și rezultatele obținute. Ținând cont de tendințele și structura mecanismului de bugetare de performanță structura strategiei de dezvoltare a orașului cuprinde: Obiective strategice, programe, proiecte/acțiuni care în opinia noastră reflectă cel mai adecvat implementarea conceptului menționat.

3.2 Obiective strategice și programe de dezvoltare

Obiectivul strategic 1. include 7 programe și peste proiecte care se referă la creșterea calității serviciilor publice prestate de instituțiile publice din oraș: educație, sănătate, cultură, sport, asistență socială precum și serviciile de transport public.

Obiectiv Strategic	Programe
1. Servicii accesibile și de calitate	Program 1.1: Reabilitarea clădirilor unităților culturale și de învățământ
	Program 1.2: Reabilitarea spațiilor sportive
	Program 1.3: Îmbunătățirea condițiilor de educație
	Program 1.4: Reabilitarea edificiilor medicale
	Program 1.5: Îmbunătățirea situației persoanelor din categoriile vulnerabile
	Program 1.6: Intensificarea schimbului cultural
	Program 1.7: Implementarea unui concep de trafic urban

Obiectivul strategic 2. cuprinde 7 programe și circa 20 acțiuni și proiecte care sunt orientate spre îmbunătățirea calității utilităților publice, asigurarea accesului tuturor categoriilor de populație la utilități publice și creșterea nivelului de confort a locuințelor

Obiectiv Strategic	Programe
2. Calitate de locuire decentă pentru toți	Program 2.1: Eficientizarea gestionării ÎM “Apă-canal”
	Program 2.2: Îmbunătățirea calității rețelei stradale
	Program 2.3: Mărirea numărului de utilizatori a combustibilului gazos

Obiectiv Strategic	Programe
	Program 2.4: Îmbunătățirea iluminatului public
	Program 2.5: Promovarea accesului la servicii de telefonie
	Program 2.6: Îmbunătățirea managementului fondului locativ
	Program 2.7: Îmbunătățirea eficienței termice a locuințelor

Obiectivul strategic 3 include 3 programe și peste 10 proiecte care vizează crearea condițiilor adecvate pentru un mediu atractiv tinerilor specialiști în activitățile economice, dezvoltarea activităților de producție și îmbunătățirea calității serviciilor precum și modernizarea activităților agricole.

Obiectiv Strategic	Programe
3. Activitate economică competitivă	Program 3.1: Diversificarea serviciilor pentru sectorul agricol
	Program 3.2: Susținerea activităților economice cu valoare adăugată
	Program 3.3: Realizarea unui program de dezvoltare ÎMM

Obiectivul strategic 4 include 3 programe și 12 proiecte care au drept finalitate se referă la diminuarea poluării mediului și îmbunătățirea stării mediului natural.

Obiectiv Strategic	Programe
4. Un mediu natural sănătos	Program 4.1: Îmbunătățirea managementului deșeurilor menajere
	Program 4.2: Conștientizarea populației privind protecția mediului
	Program 4.3: Prevenirea fenomenelor erozionale

Obiectivul strategic 5 include 3 programe și 12 proiecte care se referă la elaborarea și promovare a ofertei de terenuri pentru investiții, reconstrucția și reprofilarea edificiilor existente nefolosite și atragerea investitorilor strategici în oraș.

Obiectiv Strategic	Programe
5. Gestionarea eficientă a resurselor disponibile	Program 5.1: Îmbunătățirea ofertei de terenuri
	Program 5.2: Dezvoltarea zonelor de odihnă și agrement
	Program 5.3: Valorificarea patrimoniului existent nefolosit

Obiectivul strategic 6 include 5 programe și 12 proiecte scopul cărora este aplicarea instrumentelor de management performant și bune practici de administrare bazate pe profesionalism și pregătire profesională înaltă a specialiștilor Primăriei în care un rol aparte îl va avea dezvoltarea relațiilor de colaborare și cooperare cu structurile societății civile și grupurile de interese

Obiectiv Strategic	Programe
6. Bună guvernare și management efectiv	Program 6.1: Implementarea instrumentelor de management performant în activitatea APL
	Program 6.2: Dezvoltarea relațiilor de parteneriat și cooperare cu localitățile din zona de influență
	Program 6.3: Dezvoltarea relațiilor de parteneriat și cooperare cu orașele înfrățite
	Program 6.4: Ridicarea nivelului profesional de pregătire al aparatului APL
	Program 6.5: Asigurarea transparenței activității

Proiectele și acțiunile incluse pe fiecare dintre Obiectivele strategice și programele de dezvoltare sunt prezentate în detaliu în Planul de acțiuni de implementare a Strategiei care este parte integrantă a acestui document strategic.

4 Implementarea și Monitorizarea Strategiei

4.1 Etape de implementare

Succesul realizării Strategiei de Dezvoltare a depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acesteia, de prezența unei coaliții a eforturilor tuturor factorilor de interes implicați în procesul de dezvoltare locală. În procesul realizării Strategiei vor fi implicați mai mulți actori, fiecare urmând un scop personal, îndeplinind rolul de implementator al acțiunilor planificate. Aceștia sunt :

1. Administrația publică locală (Consiliul Local, Primarul, Primăria)
2. Locuitorii orașului
3. Societatea civilă Agenții economici
4. Structuri externe (Consiliul raional, Guvernul, Organizațiile internaționale).

Implementarea Strategiei de Dezvoltare a orașului Telenești poate fi divizată convențional în 3 etape:

Adoptarea Strategiei de dezvoltare. În cadrul acestei etape Strategia de dezvoltare va fi supusă dezbaterilor publice. După dezbateri și ajustarea propunerilor și recomandărilor făcute, Strategia va fi înaintată Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale și anuale privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.

Implementarea Strategiei de dezvoltare se va efectua prin realizarea acțiunilor, activităților, măsurilor și proiectelor concrete de implementare. Pentru fiecare acțiune, proiect vor fi stabilite obiective, planul activităților necesare, perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.

Monitorizarea Strategiei de dezvoltare. În perioada de implementare responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul Indicatorilor de implementare stabiliți. În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul de acțiuni se vor iniția măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.

Procesul de monitorizare a strategiei va consta în: (i) evaluarea atingerii obiectivelor strategice, programelor și proiectelor care va fi realizată prin intermediul indicatorilor de implementare și (ii) raportarea rezultatelor evaluării.

4.2 Cadrul instituțional al monitorizării și evaluării

Monitorizarea implementării strategiei se va efectua de Consiliul Participativ Local creat prin Dispoziția Primarului nr. 31 din 27 octombrie 2011. Consiliul este creat cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul Local și Primărie în componența căreia este asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltare:

- Consiliul local (președinții comisiilor consultative de specialitate și secretarul Consiliului)
- Primărie (viceprimarul, specialistul în domeniul regimului funciar și contabilul șef)
- Persoanele din categoriile vulnerabile
- Reprezentanți ai minorităților naționale și religioase
- Comunitatea oamenilor de afaceri (directorii sau reprezentanții principalilor structuri economice din localitate)
- Instituțiile educaționale (directorul școlii și al grădiniței de copii)
- Organizațiile non-guvernamentale (reprezentanți ai ONG-urilor ce activează în domeniul protecției mediului, social, apărarea drepturilor omului și de tineret).

În implementarea Strategiei responsabilitățile de bază ale Consiliului va fi:

- Aprobarea planurilor implementării acțiunilor
- Coordonarea activităților de implementarea acțiunilor și proiectelor de dezvoltare
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni
- Audierea rapoartelor și prezentat către Consiliul Local
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile
- Elaborarea și inițierea modificărilor în strategie
- Elaborarea studiilor și proiectelor de dezvoltare etc.

Consiliul Participativ local va colabora în permanență cu Unitatea Specializată de Planificare Strategică și cu Primărie, care reprezintă cele două unități ale cadrului instituțional de implementare.

În implementarea strategiei responsabilitățile de bază ale USPS vor fi:

- planificarea implementării acțiunilor;

- elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare;
- implementarea acțiunilor și proiectelor de dezvoltare;
- atragerea surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate;
- monitorizarea implementării planului de acțiuni;
- elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local;
- acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile;
- elaborarea proiectelor prioritare de dezvoltare;
- analiza diverselor probleme ale orașului;
- inițierea modificărilor în strategie;
- elaborarea studiilor și proiectelor de dezvoltare etc.

Responsabilitatea cea mai importantă a CPL și USPS în implementarea strategiei este asigurarea transparenței procesului de implementare, precum și a participării locuitorilor în implementarea planului de acțiuni, prin:

- avizarea și punerea în dezbatere a rapoartelor și proiectelor propuse de USPS;
- asigurarea cadrului participativ și organizatoric pentru implementarea Planului de acțiuni;
- propunerea și discutarea modificărilor în Planul de acțiuni;
- actualizarea planului și reactualizarea Strategiei;
- propagarea Concepțului de Dezvoltare Durabilă;
- propagarea principiilor Drepturilor Omului și a Egalității de Gen;
- consultarea cetățenilor privind măsurile planului local de acțiuni;
- asigurarea transparenței în activitatea privind implementarea Planului de acțiuni;

Un rol important în procesul de implementare a strategiei îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului de acțiuni; Competențele Consiliului local se vor axa pe :

- coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor;
- promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL;
- încurajarea voluntarilor în diverse activități publice;
- stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune;
- parteneriatul cu ONG, agenții economici în ceea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei.

4.3 Raportarea și indicatorii de performanță

Evaluarea implementării Strategiei se va efectua prin analiza indicatorilor de dezvoltare. Pentru fiecare proiect planificat sunt stabiliți anumiți indicatori de implementare. În baza informațiilor furnizate de la responsabilii de implementare, beneficiari sau instituții specializate se vor stabili nivelul și gradul de implementare a acțiunilor și atingere a obiectivelor fixate.

Indicatorii de monitorizare pentru fiecare dintre obiectivele și programele stabilite sunt prezentate după cum urmează.

Programe	Indicatori de Performanță
Obiectiv Strategic 1. Servicii accesibile și de calitate	
Program 1.1: Reabilitarea clădirilor unităților de învățământ și culturale	Volumul lucrărilor executate Suprafața lucrărilor de reparație Nr. locurilor istorice reamenajate
Program 1.2: Reabilitarea spațiilor sportive	Volumul lucrărilor executate Suprafața lucrărilor de reparație
Program 1.3: Îmbunătățirea condițiilor de educație	Nr. seturilor de mobilier procurate Nr. seturilor de echipamente procurate Volumul fondului de carte completat
Program 1.4: Reabilitarea edificiilor medicale	Volumul lucrărilor executate Nr. seturilor de utiliaje și echipamente procurate
Program 1.5: Îmbunătățirea situației persoanelor din categoriile vulnerabile	Azil pentru persoanele din grupurile de risc amenajat Spații reparate și dotate cu mobilier
Program 1.6: Intensificarea schimbului cultural	Nr. vizitelor culturale Concept de amenajare a centrului orașului Nr. de participanți la festivaluri Nr. concursurilor tematice organizate Nr. de vizitatori pe pagina web
Program 1.7: Implementarea unui concep de trafic urban	Concept elaborat și aprobat Nr. de curse urbane
Obiectiv strategic 2. Calitate de locuire decentă pentru toți	
Program 2.1: Eficientizarea gestionării ÎM “Apă-canal”	Km de apeduct reparați km de apeduct construiți Km de rețea de canalizare reparată și extinsă Volumul apelor uzate purificate Volumul lucrărilor executate Volumul apei distribuite
Program 2.2: Îmbunătățirea calității rețelei stradale	Km de drum reparați Nr. locurilor de parcare amenajate Volumul lucrărilor executate
Program 2.3: Mărirea numărului de utilizatori a combustibilului gazos	Km de rețea de gazoduct
Program 2.4: Îmbunătățirea iluminatului public	Nr. corpurilor de iluminat public
Program 2.5: Promovarea accesului la servicii de telefonie	Km de rețele extinse Nr. de utilizatori internet
Program 2.6: Îmbunătățirea managementului fondului locativ	Nr. de asociații create, Nr. de membri în Asociații
Program 2.7: Îmbunătățirea eficienței termice a locuințelor	Suprafața blocurilor conservate energetic
Obiectiv Strategic 3. Activitate economică competitivă	
Program 3.1: Diversificarea serviciilor pentru sectorul agricol	Nr de beneficiari ai centrului Nr. orelor de consultanță Suprafața terenurilor consolidate Nr. de beneficiari ai serviciului

Programe	Indicatori de Performanță
Obiectiv Strategic 1. Servicii accesibile și de calitate	
Program 3.2: Susținerea activităților economice cu valoare adăugată	Suprafața de teren a pieței, Nr. de comercianți Nr. contractelor revizuite; Suprafață acvatică contractată Suprafața expozițională Suprafață renovată
Program 3.3: Susținerea dezvoltării IMM	Registrul fondurilor fixe disponibile pentru investiții Nr. de obiecte incluse în ofertă Valoarea fondurilor licitate Valoarea cotelor impozitate
Obiectiv Strategic 4. Un mediu natural sănătos	
Program 4.1: Îmbunătățirea managementului deșeurilor menajere	Nr. de gunoiști neautorizate lichidate Suprafața amenajată conform standardelor ecologice Volumul deșeurilor reciclate
Program 4.2: Conștientizarea populației privind protecția mediului	Nr. de participanți la acțiunile de ecologizare Suprafața curățată și amenajată Nr. de participanți la concurs Nr. de participanți la concurs Nr. de participanți acțiuni
Program 4.3: Prevenirea fenomenelor erozionale	Suprafața plantațiilor extinse Suprafața spațiilor verzi Suprafața spațiilor înverzite Suprafața de terenuri consolidată
Obiectiv Strategic 5. Gestionarea eficientă a resurselor disponibile	
Program 5.1: Îmbunătățirea ofertei de terenuri	Suprafața patrimoniului disponibil pentru investiții Patrimoniu utilizat în investiții
Program 5.2: Dezvoltarea zonelor de odihnă și agrement	Nr. de beneficiari Suprafața zonelor de odihnă Suprafața întreținută conform standardelor
Program 5.3: Valorificarea patrimoniului existent nefolosit	Suprafața patrimoniului luat la evidență Suprafața spațiilor valorificate Nr. de investitori atrași Cota de colectare a impozitelor
Obiectiv Strategic 6. Bună guvernare și management efektiv	
Program 6.1: Implementarea instrumentelor de management performant în activitatea APL	Rezultatele evaluării condițiilor de activitate Nr. de baze de date create Volumul de informații în registru Nr. proiectelor implementate
Program 6.2: Dezvoltarea relațiilor de parteneriat și cooperare cu localitățile din zona de influență	Concept a zonei metropolitane elaborat și aprobat
Program 6.3: Dezvoltarea relațiilor de parteneriat și cooperare cu orașele înfrățite	Nr. de vizite și participanți Nr. de întâlniri și participanți Nr. de agenți economici, specialiști implicați
Program 6.4: Ridicarea nivelului profesional de pregătire al aparatului APL	Nr. de participanți Nr. de participanți la stagieri
Program 6.5: Asigurarea transparenței activității	Nr. de ediții Nr. de evenimente publice desfășurate Simbolică aprobată Post de radio/tv funcțional

5 Planul de acțiuni

5.1 Obiectiv strategic 1. Servicii accesibile și de calitate

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Cost estimativ, MDL	Sursă potențială de finanțare
Program 1.1: Reabilitarea clădirilor unităților culturale și de învățământ	Proiect 1.1.1: Finalizarea reparației edificiului Liceului teoretic "Lucian Blaga"	2011-2013	Consiliul raional	200000	Buget raional
	Proiect 1.1.2: Finalizarea reparației edificiului gimnaziului	2011-2013	Directorul gimnaziului	500000	Buget local, buget de stat
	Proiect 1.1.3: Gazificarea Centrului de cultură	2015	Directorul Centrului de Cultură	4000000	Buget raional, local
	Proiect 1.1.4: Reparația edificiului bibliotecii	2015	Directorul bibliotecii	3000000	Buget raional, local
	Proiect 1.1.5: Amenajarea muzeului de istorie și etnografie	2014	Directorul muzeului	1000000	Buget raional, local
	Proiect 1.1.6: Reamenajarea locurilor istorice ale orașului (memorialul slavei, monumentul din centrul orașului)	2015	Primarul	500000	Buget raional, local
Program 1.2: Reabilitarea spațiilor sportive	Proiect 1.2.1: Reparația stadionului	2015-2016	Primarul	4000000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.2.2: Finisarea construcției Complexului Sportiv	2015-2016	Primarul	6000000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.2.3: Instituirea școlii sportive	2016	Primarul	1000000	Buget local, surse atrase
Program 1.3: Îmbunătățirea condițiilor de educație	Proiect 1.3.1: Dotarea instituțiilor cu mobilier	2012-2016	Directorii instituțiilor	1000000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.3.2: Dotarea instituțiilor cu echipament modern (calculatoare, proiectoare, etc.)	2012-2016	Directorii instituțiilor	600000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.3.3: Modernizarea utilajului și echipamentului din cadrul instituțiilor medicale	2012-2016	Directorii instituțiilor	2500000	Buget de stat, local, surse atrase
	Proiect 1.3.4: Asigurarea centrului de cultură cu aparataj, instrumente, costumație	2012-2016	Directorii instituțiilor	1000000	Buget de stat, local, surse atrase
	Proiect 1.3.5: Completarea fondului de carte al bibliotecilor cu literatură în grafie latină	2012-2016	Directorii instituțiilor	200000	Buget local, surse atrase
Program 1.4: Reabilitarea	Proiect 1.4.1: Reparația spitalului raional	2015-2016	Medicul șef al spitalului	10000000	Buget de stat, local, surse atrase

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Cost estimativ, MDL	Sursă potențială de finanțare
edificiilor medicale	Proiect 1.4.2: Finalizarea reparației Centrului medicilor de familie	2012	Medicul șef al CMF	2000000	Buget de stat, local, surse atrase
Program 1.5: Îmbunătățirea situației persoanelor din grupurile vulnerabile	Proiect 1.5.1: Amenajarea unui azil pentru grupurile de risc (persoanele cu dizabilități, persoanele singuratice, etc.) în edificiile neutilizate din oraș (grădinița nr. 4)	2012-2014	Primăria	1400000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.5.2: Reparația sediului și dotarea cu mobilier a organizației teritoriale Telenești a societății orbilor	2012-2015	Societatea orbilor	1000000	Buget local, surse atrase
Program 1.6: Intensificarea schimbului cultural	Proiect 1.6.1: Organizarea vizitelor de schimb de experiență cu orașele înfrățite	2012-2016	Primăria	50000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.6.2: Organizarea concursurilor pentru amenajarea estetică a centrului orașului	2012	Primăria	10000	Buget local
	Proiect 1.6.3: Organizarea festivalului bienal „Pe o ramură de grai”	2012-2016	Directorul Centrului de Cultură	50000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.6.4: Organizarea concursurilor culturale tematice anuale	2012-2016	Directorul Centrului de Cultură	60000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.6.5: Actualizarea și menținerea paginii Web a orașului Telenești	2012-2016	Primăria	20000	Buget local, surse atrase
Program 1.7: Implementarea unui concep de trafic urban	Proiect 1.7.1: Elaborarea conceptului organizării transportului urban de pasageri	2015	Primăria	5000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.7.2: Implementarea conceptului transportului urban de pasageri	2016	Primăria	5000	Buget local

Cost total

40100000

5.2 Obiectiv strategic 2. Calitate de locuire decentă pentru toți

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Costi estimativ. MDL	Sursă potențială de finanțare
Program 2.1: Eficientizarea gestionării ÎM “Apă-canal”	Proiect 1.1.1: Reparația curentă a apeductului	2012-2016	IM Apă-Canal	500000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.1.2: Construcția rețelilor de apeduct	2012-2016	IM Apă-Canal	3000000	Buget local, surse atrase
	Proiect 1.1.3: Reparația capitală și extinderea rețelei de canalizare	2012-2016	IM Apă-Canal	6000000	FNDR, Buget local, surse atrase
	Proiect 1.1.4: Construcția stației de epurare	2013-2014	IM Apă-Canal	4000000	FNDR, Buget local, surse atrase
	Proiect 1.1.5: Reparația capitală a rețelilor de canalizare în subsolurile caselor cu multe etaje	2012-2016	IM Apă-Canal	100000	Buget local, surse private
	Asigurarea aprovizionării cu apă potabilă	2012-2016	IM Apă-Canal	100000	Buget local
Program 2.2: Îmbunătățirea calității rețelei stradale	Proiect 1.2.1: Reparația capitală a drumurilor și canalelor de evacuare a apelor pluviale	2012-2016	SA Drumuri Telenești	1000000	Buget de stat, local, surse atrase
	Proiect 1.2.2: Amenajarea locurilor de parcare în preajma instituțiilor publice	2012-2016	SA Drumuri Telenești	100000	Buget de local, surse atrase
	Proiect 1.2.3: Amenajarea intrărilor în oraș	2012-2016	Primăria	100000	Buget de local, surse atrase
Program 2.3: Mărirea numărului de utilizatori a combustibilului gazos	Proiect 2.1.1: Extinderea rețelilor de gaz	2012-2016	SA Orhei-gaz	1000000	Surse private, atrase
Program 2.4: Îmbunătățirea iluminatului public	Proiect 2.2.1: Reparația rețelilor de iluminare a străzilor	2012-2016	Primăria	100000	Buget de local, surse atrase
Program 2.5: Promovarea accesului la servicii de telefonie	Proiect 2.3.1: Extinderea rețelilor de telefonie fixă	2012-2016	SA Moldtelecom	100000	Surse private
	Proiect 2.3.2: Creșterea accesibilității conexiunii la internet prin fibră optică	2012-2016	SA Moldtelecom	500000	Surse private

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Costi estimativ. MDL	Sursă potențială de finanțare
Program 2.6: Îmbunătățirea managementului fondului locativ	Proiect 3.1.1: Crearea asociațiilor de locatari	2012-2016	Primăria		
Program 2.7: Îmbunătățirea eficienței termice a locuințelor	Proiect 3.2.1 Conservarea energiei în blocurile de locuințe	2012-2016	Primăria	2000000	Surse private, atrase
Cost total				18600000	

5.3 Obiectiv strategic 3. Activitate economică competitivă

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Costi estimativ. MDL	Sursă potențială de finanțare
Program 3.1: Diversificarea serviciilor pentru sectorul agricol	Proiect 3.1.1: Crearea unui centru de prestare a serviciilor mecanizate	2012-2013	Vicepreședintele raionului	100000	Buget raional, surse private
	Proiect 3.1.2: Acordarea serviciilor de consultanță pentru agricultori	2012-2016	Asociațiile existente	100000	Surse private
	Proiect 3.1.3: Consolidarea terenurilor agricole	2012-2016	Vicepreședintele raionului		
	Proiect 3.1.4: Inițierea serviciului de protecție a plantelor și fertilizare a solului	2012-2016	Asociațiile existente	1000000	Surse private
Program 3.2: Susținerea activităților economice cu valoare adăugată	Proiect 3.2.1: Extinderea teritoriului pieții de mărfuri și produse agricole	2012-2013	Primăria	2000000	Buget local, surse private
	Proiect 3.2.2: Revizuirea contractelor de arendă a suprafețelor acvatice	2012	Primăria	10000	Buget local
	Proiect 3.2.3: Amenajarea unui spațiu pentru activități expoziționale	2013-2014	Primăria	300000	Buget local, surse private
	Proiect 3.2.4: Reconstrucția fabricii de cărămizi	2015-2016	Investitor privat	5000000	Surse private

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Costi estimativ. MDL	Sursă potențială de finanțare
Program 3.3: Susținerea dezvoltării IMM	Proiect 3.3.1: Revizuirea utilizării fondurilor fixe (edificii libere)	2012	Primăria	10000	Buget local
	Proiect 3.3.2: Elaborarea ofertei investiționale a orașului	2012-2013	Primăria	30000	Buget local
	Organizarea licitațiilor de vânzare a terenurilor aferente întreprinderilor	2012-2016	Primăria	10000	Buget local
	Revizuirea cotelor de impozitare a terenurilor publice	2012-2016	Primăria	10000	Buget local

Cost total

8570000

5.4 Obiectiv strategic 4. Un mediu natural sănătos

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Costi estimativ. MDL	Sursă potențială de finanțare
Program 4.1: Îmbunătățirea managementului deșeurilor menajere	Proiect 4.1.1: Lichidarea gunoiștilor neautorizate	2012-2016	Serviciul de salubritate	50000	Buget local
	Proiect 4.1.2: Amenajarea unei gunoiști autorizate	2015-2016	Serviciul de salubritate	1000000	Buget local, surse atrase
	Proiect 4.1.3: Reciclarea deșeurilor (proiect FEN de procurarea a echipamentului pentru presarea plasticului, sticlei, hârtiei)	2015-2016	Serviciul de salubritate	1000000	Buget local, surse atrase
Program 4.2: Conștientizarea populației privind protecția mediului	Proiect 4.2.1: Acțiuni anuale de amenajare a râului "Râu curat"	2012-2016	Primăria	50000	Buget local
	Proiect 4.2.2: Bilunarul ecologic	2012-2016	Serviciul de salubritate	100000	Buget local
	Proiect 4.2.3: Concurs anual "Cea mai modernă și salubră gospodărie"	2012-2016	Primăria	50000	Buget local
	Proiect 4.2.4: Concurs anual "Cea mai modernă și salubră stradă"	2012-2016	Primăria	50000	Buget local
	Adunări anuale în sectoare pe tematică ecologică și de salubritate	2012-2016	Primăria	10000	Buget local

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Costi estimativ. MDL	Sursă potențială de finanțare
Program 4.3: Prevenirea fenomenelor erozionale	Proiect 4.3.1: Extinderea plantațiilor multianuale pe terenuri degradate	2012-2016	Primăria	20000	Buget local, surse atrase
	Proiect 4.3.2: Extinderea fâșiilor de păduri	2012-2016	Primăria	50000	Buget local, surse atrase
	Proiect 4.3.3: Înverzirea zonelor riverane și de protecție a bazinelor acvatice	2012-2016	Primăria	20000	Buget local, surse atrase
	Proiect 4.3.4: Realizarea activităților de prevenire a alunecărilor de teren	2012-2016	Primăria	100000	Buget local, surse atrase
Cost total				2500000	

5.5 Obiectiv strategic 5. Gestionarea eficientă a resurselor disponibile

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Costi estimativ. MDL	Sursă potențială de finanțare
Program 5.1: Îmbunătățirea ofertei de terenuri	Proiect 5.1.1: Identificarea terenurilor disponibile și a informațiilor de interes pentru investitori	2012-2016	Primăria	20000	Buget local
	Proiect 5.1.2: Publicarea ofertei de terenuri și condițiile de ocupare și de preț	2012-2016	Primăria	10000	Buget local
Program 5.2: Dezvoltarea zonelor de odihnă și agrement	Proiect 5.2.1: Amenajarea unui parc de odihnă și agrement pentru copii	2012-2013	Primăria	500000	Buget local, surse private atrase
	Proiect 5.2.2: Amenajarea zonelor de odihnă (Izvoaraș, Mihălașa)	2013-2015	Primăria	200000	Buget local, surse private atrase
	Proiect 5.2.3: Întreținerea parcurilor și locurilor de odihnă	2012-2016	Primăria	100000	Buget local
Program 5.3: Valorificarea patrimoniului existent nefolosit	Proiect 5.3.1: Evidența patrimoniului existent nefolosit	2012-2016	Primăria	10000	Buget local
	Proiect 5.3.2: Valorificarea edificiilor existente neutilizate	2012-2016	Primăria	50000	Buget local

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Costi estimativ. MDL	Sursă potențială de finanțare
	Proiect 5.3.3: Formularea și lansarea campaniei promoționale investiți în Telenești	2012-2016	Primăria	20000	Buget local
	Îmbunătățirea activității de impozitare a patrimoniului	2012-2016	Primăria	10000	Buget local
Cost total				920000	

5.6 Obiectiv strategic 6. Bună guvernare și management efectiv

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Costi estimativ. MDL	Sursă potențială de finanțare
Program 6.1: Implementarea instrumentelor de management performant în activitatea APL	Proiect 6.1.1: Menținerea condițiilor adecvate de activitate pentru APL	2012-2016	Primăria	50000	Buget local
	Proiect 6.1.2: Crearea bazelor de date ale instrumentelor de management administrativ performant	2012-2016	Primăria	20000	Buget local
	Proiect 6.1.3: Formarea registrului bunelor practici de administrare	2012-2016	Primăria	10000	Buget local
	Proiect 6.1.4: Implementarea proiectelor pilot de perfecționare a activității APL	2012-2016	Primăria	100000	Buget local
Program 6.2: Dezvoltarea relațiilor de parteneriat și cooperare cu localitățile din zona de influență	Proiect 6.2.1: Planificarea și dezvoltarea zonei de parteneriat și cooperare Telenești	2015	Primăria	2000	Buget local
Program 6.3: Dezvoltarea	Proiect 6.3.1: Orașe înfrățite – practici de succes aplicate	2012-2016	Primăria	20000	Buget local

Programe	Proiecte	Perioadă de implementare	Responsabil	Costi estimativ. MDL	Sursă potențială de finanțare
relațiilor de parteneriat și cooperare cu orașele înfrățite	Proiect 6.3.2: Organizarea întâlnirilor tematice cu participare consilierilor și funcționarilor publici cu orașele înfrățite	2012-2016	Primăria	50000	Buget local
	Proiect 6.3.3: Organizarea întâlnirilor tematice cu participarea agenților economici și specialiștilor din diferite domenii (educație, cultură, sănătate) cu orașele înfrățite	2012-2016	Primăria	50000	Buget local, surse private
Program 6.4: Ridicarea nivelului profesional de pregătire al aparatului APL	Proiect 6.4.1: Organizarea / participare la seminarele instructiv-metodice la nivel local și republican	2012-2016	Primăria	10000	Buget local, surse atrase
	Proiect 6.4.2: Organizarea deplasărilor în scopul schimbului de experiență	2012-2016	Primăria	50000	Buget local, surse atrase
Program 6.5: Asigurarea transparenței activității	Proiect 3.1.1: Publicarea ziarului local "Haiducul"	2012-2016	Primăria	100000	Buget local, surse atrase
	Proiect 3.1.2: Informarea obiectivă despre etapele de realizare a procesului de activitate	2012-2016	Primăria	10000	Buget local
	Proiect 3.1.3: Elaborarea simbolici orașului (imn, drapel, stemă)	2012	Primăria	40000	Buget local
	Proiect 6.5.4: Crearea postului local de radio/tv	2016	Primăria	400000	Surse atrase

Cost total

912000

5.7 Riscuri și impedimente de implementare

În planificarea implementării Strategiei de dezvoltare sunt luate în calcul riscurile și impedimentele de implementare care pot să apară pe parcursul perioadei de implementare. În funcție de sursele acestor riscuri și impedimente, acestea pot fi interne și externe.

Domeniu	Descriere
Riscuri interne	
Managementul implementării strategiei	• Confruntări de interese privind implementarea strategiei; • Resurse financiare limitate; • Lipsa capacităților de atragere a investițiilor.
Parteneriat	• Neconlucrarea autorităților publice locale cu sectorul de afaceri și comunitatea; • Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților; • Neimplicarea partenerilor naționali și internaționali.
Dezvoltarea economică	• Lipsa interesului din partea agenților economici în dezvoltarea bazei economice locale; • Dependența sectorului agrar de condițiile naturii;
Social	• Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale; • Imigrarea forței de muncă;
Mediu	• Nedorința populației de a conștientiza pericolul folosirii apei poluate asupra sănătății lor • Lipsa doritorilor de a beneficia de servicii de salubritate
Riscuri externe	
Cadrul politico-juridic	• Instabilitatea politică; • Contradicția și instabilitatea legislației în vigoare.
Relații parteneri externi	• Lipsa conlucrării cu autoritățile publice raionale și centrale; • Micșorarea cuantumului transferurilor de la bugetul de stat și raional.
Starea economiei	• Potențial investițional redus; • Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare; • Infrastructură de afaceri nedezvoltată; • Instabilitatea economică.